

ע"פ 7304/15 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 7304/15

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופטת ע' ברון

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 17.9.2015 בתפ"ח 56721-09-14 שניתן על ידי כבוד השופטים: א' הלמן, יש שיטתית וס' דבור

תאריך הישיבה: י"ג בטבת התשע"ז (11.1.2017)

בשם המערער: עו"ד פתחי פוקרא

בשם המשיבה: עו"ד ארז בן-ארויה

מתורגמן לשפה האנגלית: גב' חיה פיקרד

פסק-דין

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (השופטות א' הלמן וי' שטרית, והשופט ס' דבור) בתפ"ח 56721-09-14, מיום 17.9.2015, במסגרתו הושת על המערער עונש של 10 שנות מאסר בפועל; 24 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור עבירת מין מסוג פשע; 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור עבירת מין מסוג עוון; 5 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור עבירה שעניינה הדחה בחקירה; ופיצוי למתלוננת בסך 80,000 ש"ח.

רקע והליכים

2. המערער הורשע על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בביצוע עבירות מעשה סדום בנסיבות אינוס (בקטין מתחת לגיל 14), לפי סעיף 347(ב) בצירוף סעיפים 345(א)(1), 345(א)(3) ו-351(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); מעשה סדום בנסיבות אינוס (בקטין מתחת לגיל 21), לפי סעיף 351(ב) לחוק העונשין; מעשים מגונים בנסיבות אינוס (בקטין מתחת לגיל 14), לפי סעיף 348(א) בנסיבות סעיפים 345(א)(3) ו-351(ג)(3) לחוק העונשין; והדחה בחקירה, לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, במשך 5 שנים המערער ביצע מעשים מיניים במתלוננת, בתו המאומצת, המתפקדת ברמה קוגניטיבית נמוכה וסובלת מקשיים התנהגותיים ורגשיים. על פי המתואר בכתב האישום המתוקן, היה המערער נוגע בגופה של המתלוננת, נוגע ומלקק את חזה וממשש את איבר מינה, וכן היה מבקש ממנה שתיגע בגופו ובאיבר מינו. כמו כן, המערער היה נוגע עם אצבעותיו באיבר מינה של המתלוננת, בחלק מהפעמים חרף אמירתה שהמעשים מסבים לה כאב. עוד, במועד שאינו ידוע למאשימה, הוריד המערער את ראשה של המתלוננת לכיוון איבר מינו, והחדירו לפיה של המתלוננת. בנוסף, במועד אחר שאינו ידוע למאשימה החדיר המערער את איבר מינו לפיה באומרו כי היא חייבת לעשות כן עד שיגיע לסיפוק מיני. לאחר המעשה האחרון המתלוננת אמרה למערער שהיא נגעלת ממעשיו. מלבד זאת, על פי כתב האישום המתוקן היה המערער מתנה היענותו לבקשות שונות של המתלוננת בהיענותה לביצוע המעשים המיניים, ואף ביקש מהמתלוננת שלא תספר על המעשים שכן אם יתגלה הדבר "לא יהיה לה אבא".

3. בגזר דינו עמד בית המשפט המחוזי על הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירות, על הנסיבות הקשורות בביצוע ועל מדיניות הענישה הנהוגה. אשר לערכים החברתיים המוגנים שנפגעו, מנה בית המשפט את חירותו של האדם, כבודו, זכות האדם לאוטונומיה על גופו, שלמות הגוף והנפש, ובטחונו האישי של הפרט. בית המשפט ציין גם כי במעשיו פגע המערער פגיעה משמעותית בערכים אלה, וכן בערכי התא המשפחתי. כן עמד בית המשפט המחוזי על הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות וקבע כי מדובר בסדרת מעשים חמורים ביותר, שנפרשו על פני 5 שנים, וכוונו כלפי בתו של המערער אשר רמת התפקוד הקוגניטיבי שלה נמוכה. עוד ציין בית המשפט כי הנזק שגרמו לה מעשיו הוא משמעותי ביותר, זאת על סמך תסקיר נפגעת העבירה שהוגש; וכן כי המערער הוא האחראי הבלעדי למעשים. בית המשפט התייחס לכך שהעבירות לא לוו באלימות קשה או באיומים, אולם הדגיש אל מול עובדה זו את פערי הכוחות המשמעותיים בין המערער למתלוננת, בפרט נוכח היותה בתו המאומצת ובעלת קשיים קוגניטיביים. בנוסף סקר בית המשפט המחוזי פסיקה נרחבת במסגרת בחינת מדיניות הענישה הנהוגה. על יסוד הדברים העמיד בית המשפט המחוזי את מתחם הענישה בין 8 ל-17 שנות מאסר.

אשר לקביעת העונש המתאים למערער בתוך מתחם הענישה, התייחס בית המשפט המחוזי לתסקיר שירות

המבחן שקבע כי המערער קיבל אחריות חלקית על מעשיו, כי הוא מתקשה לראות אלמנטים של ניצול במעשיו וכי קיימים אצלו עיוותי חשיבה, כמו גם דחפים מיניים מוגברים ובלתי נשלטים. מנגד, ציין בית המשפט לקולה את הודאתו של המערער, שהביעה לקיחת אחריות, חסכה בזמן השיפוטי ומנעה את העדת המתלוננת; את היותו נעדר עבר פלילי; את מצבו הנפשי הקשה, לרבות ניסיונות אובדניים בעברו וקושי בהתמודדות עם משברים בחייו; את גילו המתקדם; את הצער והחרטה שהביע בשל מעשיו; ואת חלוף הזמן ממועד ביצוע העבירות. בנסיבות העניין מצא בית המשפט כי יש לגזור על המערער עונש על כלל מעשיו כ"אירוע" אחד, וכי אין מקום לסטות ממתחם הענישה משיקולי שיקום. על יסוד כל האמור, נקבע עונשו של המערער כפי שפורט בפסקה 1 לעיל. מכאן הערער שלפנינו.

טענות הצדדים בערעור

4. בערעורו טוען המערער כי בית המשפט המחוזי החמיר בהעמדת מתחם הענישה בעניינו, ומבקש מבית משפט זה להקל בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו. לעמדת המערער, העונש שהוטל עליו חורג מרמת הענישה הנוהגת לעבירות דומות. לשיטתו, בית המשפט המחוזי לא ייחס מספיק חשיבות להודאתו, אשר חסכה הן זמן שיפוטי יקר והן עוגמת נפש למתלוננת. בנוסף, הוא סבור כי היה מקום להתחשב יותר בהודאתו וחרטתו, וכן בנסיבותיו האישיות לרבות גילו, סיפור חייו המורכב והקשיים הנפשיים עמם הוא מתמודד אשר הביאוהו לנסיבות אובדנות. יתרה מזאת, המערער גורס כי היה מקום להקל בעונשו נוכח חלוף הזמן ממועד ביצוע המעשים, ממועד סיומם של המעשים עד להגשת התלונה, ולאור היעדרו של עבר פלילי.

5. מנגד, אליבא דמשיבה דין הערער להידחות. המשיבה מצביעה על יכולתה הקוגניטיביות הירודות של המתלוננת ועל משך הזמן הארוך שבהם ביצע המערער את המעשים, וגורסת כי מדובר במקרה חמור במיוחד של עבירות מין במשפחה. לשיטת המשיבה, בשל חומרת המעשים ופוטנציאל הנזק העתידי למתלוננת, יש לייחס משקל נמוך לנסיבותיו האישיות של המערער.

דין והכרעה

6. לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערער, ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, הגענו למסקנה כי דין הערער להידחות.

7. הלכה ידועה היא שערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם העונש שנגזר חורג במידה ניכרת מרמת הענישה הנוהגת במקרים דומים (ראו: ע"פ 1654/16 שרר נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (27.2.2017); ע"פ 2336/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (10.1.2017) (להלן: עניין 2336/15); ע"פ 1274/16 עווד נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (6.10.2016)). לדידנו, המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

8. נסיבות המקרה שלפנינו הן חמורות ומעוררות שאט נפש. עבירות מין שמבצע אב בבתו, המתמודדת עם אתגרים רבים נוכח קשייה הסובייקטיביים כפי שתוארו לעיל, אינם נמחים בנקל בחלוף הזמן. מעשים אלה פוגעים פגיעה משמעותית בערכים מוגנים חשובים ובהם השמירה על כבודו, גופו ונפשו של האדם, זכותו לאוטונומיה על גופו וכן באמון

השורר במסגרת התא המשפחתי (ע"פ 6396/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (1.12.2016)); ע"פ 7433/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (17.5.2016); ע"פ 5998/14 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקאות 11-13 (2.7.2015)). בית משפט זה עמד לא אחת על הצורך בנקיטת ענישה מחמירה נגד העוברים עבירות מסוג זה, ענישה שתבטא את סלידתה של החברה מהמעשים כמו גם את הנזקים החמורים שנגרמים לנפגעי העבירה (ע"פ 3848/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (21.2.2017); ע"פ 3809/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (9.8.2016) (להלן: עניין 3809/15); ע"פ 5363/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 29 (11.5.2016)).

המערער טוען כי יש מקום להקל בעונשו נוכח נסיבותיו האישיות. טענה זו אין בידינו לקבל. נבהיר כי בית המשפט המחוזי עמד בהרחבה על כלל נסיבותיו האישיות של המערער, לרבות גילו, יחסו לעבירה, הודאתו אשר ייתרה את העדת המערערת וכן חסכה זמן שיפוטי רב, את היותו נעדר עבר פלילי, את נסיבות חייו הקשות ואת העובדה שלקח אחריות על מעשיו והביע חרטה (ראו פסקאות 73-80 לגזר הדין). לא ראינו לנכון להתערב בשקלול יסודי זה. המערער ניצל את חולשתה של המתלוננת, בתו, ופגע בה פגיעות קשות במשך שנים ארוכות, פגיעות אשר השפעתן הרעה על חייה תורגש עוד שנים ארוכות - כך לפי תסקיר נפגעת העבירה. בהתחשב בחומרת העבירות ובנסיבותיו האישיות של המערער, איננו סבורים כי העונש חורג במידה ניכרת מרמת הענישה הנהוגה (והשוו: עניין 3809/15; ע"פ 5998/14 מדינת ישראל נ' פלוני (2.7.2015)). זאת, בפרט לאור ההלכה לפיה בעבירות מין בקטינים בני משפחה יש לבכר שיקולי גמול והרתעה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (עניין 2336/15, פסקה 13; ע"פ 7661/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (4.1.2016)). העולה מן המקובץ, הוא שאין מקום להקל בעונש שהטיל בית המשפט המחוזי על המערער, ומשכך דין הערעור להידחות.

9. סוף דבר, הערעור נדחה.

ניתן היום, ט"ו באדר התשע"ז (13.3.2017).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט